

Novi Matajur

Leto III - Štev. 21 (69)

UREDNIŠTVO in UPRAVA
Čedad - Via B. De Rubeis 20
Tel. (0432) 7-13-86 71192
Poštni predal Čedad štev. 92
Casella postale Cividale n. 92

ČEDAD, 1.-15. novembra 1976

Autorizz. Tribun. di Trieste n. 450

Izdaja ZTT

Tiskarna R. Liberale - Čedad

Izhaja vsakih 15 dni

Posamezna številka 150 lir
NAROČNINA: Letna 3000 lir
Za inozemstvo: 3500 lir
Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska
Trst 11-5374

Odgovorni urednik: Izidor Predan

Quindicinale
Za SFRJ žiro račun
50101-603-45361
- ADIT - DZS, 61000 Ljubljana,
Gradišče 10/II - Telefon 22-207

Sped. in abb. post. II gr./70
Poštnina plačana v gotovini
OGLASI: mm/st + IVA 12%
trgovski 100, legalni 200
finančno-upravni 150,
osmrtnice in zahvale 100,
mali oglasi 50 beseda

Grobovi padlih za svobodo nas združujejo

Tudi letos, ob dnevu vseh mrtvih, smo se dostojno spomnili tistih, ki so darovali v NOB svoja življenja za našo boljšo bodočnost.

Ko smo polagali vence in prižigali sveče na grobovih padlih junakov, nam je šele srce krvavelo za sestre in brate, očete in sinove, ki smo jih izgubili ob katastrofalnem potresnem sunku letošnjega maja.

Padle borce za svobodo in ljudi, ki so izgubili svoja življenja ob strašnem potresu, povezujejo isti ideali in cilji in z njimi tudi nas, ki smo ostali pri življenju.

Mi moramo biti garancija, da se bo nadaljevala pot svobode in izgradnje napredne družbe, za katero so se borili in umirali borci v NOB in katero so že gradili tisti, ki jim je pretrgala nit življenja majska katastrofa.

Naši borci so umirali za ideale svobode, tisti pa, ki so umrli ob potresu so gradili, spreminjali in izboljševali našo družbo.

Vidni so že bili rezultati njihovega dela, vidni so bili rezultati vsestranskega napredka, ko nas je tako hudo prizadelo.

S temi občutki smo se približali letos grobovom prvim in drugim, ko smo polagali vence in prižigali sveče v njih spomin.

Letos, bolj kot kdajkoli prej, smo bili ob njihovih grobovih duševno združeni: Slovenci, Furlani in Italijani.

Tu je prišlo najbolj do izraza v soboto 30. oktobra, ko so najvišji predstavniki jugoslovanskega konzulata v Trstu, skupaj z našimi župani, predstavniki ANPI iz Vidma in Čedada, Zveze borcev iz Tolmina ter predstavniki bivših parti-

zanov nadiških dolin in kulturnih društev Benečije polagali vence ob spomenike padlih partizanov.

Dež je lil kot iz škafe, ko smo polagali vence, vendar nas ni mogel zaustaviti v opravi naše svete dolžnosti.

Pred spomenikom Rezistence v Čedadu so bili položeni štirje venci: od čedadske občine, jugoslovanskega konzulata iz Trsta, od ANPI iz Vidma in Zveze borcev iz Tolmina. Med predstavniki čedadske Rezistence je bil tudi župan, dr. Del Basso. Ob velikem nalu smo se spustili proti pokopališču Sv. Lenarta, kjer je v skupni grobnici pokopanih 13 slovenskih partizanov. Na grob je prišel tudi župan Sv. Lenarta, dr. Osgnach.

Na grobnico so bili položeni trije venci: od konzulata, ANPI in Zveze borcev iz Tolmina.

Tu so nam tolminski tovariši pripravili ganljivo prese-
nečenje.

Dekliški oktet šolskega centra, pod vodstvom Vere Klemente, je zapel nekaj žalostink, posamezna dekleta pa so recitirale partizanske, predvsem Kajuhove pesmi. Ob grobnici je spregovoril predsednik Zveze mladine iz Tolmina, tov. Robert Trampuž. Predstavnik tolminske mladine je dejal:

«1. november je čas, ko se vedno vrnemo v preteklost, ko se spominjamo vseh tistih, ki so žrtvovali svoja življenja za mir, svobodo in boljšo bodočnost. To je datum, ko se ob grobnicah in obeležjih znova spomnimo velike cene, ki so jo narodi vsega sveta splečali za mir na svetu, za sodelovanje in prijateljstvo med narodi in narodnostmi vsega sveta.»

Dež ni preprečil polaganja vencev na grobove padlih partizanov. Slika je bila posneta na matajurskem pokopališču

To je tudi datum, ko se ponovno spominjamo vseh grozot vojne in ko si ob takih trenutkih želimo in tudi moramo želeči, da bi se nikoli več ne ponovili dnevi vojne vihre, temveč da bi v miru snovali nove načrte za uresničitev tistih ciljev, za katere so dali svoja življenja junaki, katerih žrtev nam mora biti obveza, da bomo čuvali to, kar so nam priborili; to je mir, svoboda, prijateljstvo in možnost za napredek in razvoj vsega sveta.

Prišli smo kot vedno tudi letos v te kraje, kjer so se v preteklosti kovale vezi med nami, kjer se je že v vojni krepil narodnostni duh, da počastimo spomin na padle borce, katerih življenja so vtakana v preprogo miroljubnega sožitja med narodi in narodnostmi. Narodna zavest se je krepila prav v skupnih bojih zoper sovražnika in od takrat do danes ni usahnila rdeča nit stalnega boja za pravice narodov in narodnostnih manjšin. Slovenci in Jugoslovani z obeh strani meje smo vedno znova dokazovali, da smo en narod-tako v težkih trenutkih borb v svetovni vojni kot tudi v vsej burni povojni zgodovini. Vedno smo znali prisluhniti težavam in problemom tako enim kot drugim in v vsaki še tako težki situaciji nesebično priskočiti na pomoč. Mislim, da bi to morala biti obveza in dolžnost vseh narodov in narodnosti v vseh krajih sveta. Za vse to nas obvezujejo žrtve borcev, ki so se borili z ramo ob rami na vseh kontinentih našega planeta, v naši nedavni zgodovini.

Tudi v najtežjih trenutkih, ko se soočamo z različnimi problemi, moramo vedno skrbeti za to, da se krepijo vezi med narodi in prav manjšine pomenijo most prijateljstva med sosedskimi državami in narodi teh dežel. Vse žrtve, ki tu počivajo, vsa dolgoletna prizadevanja narodov in narodnosti za uveljavljanje svojih pravic še posebno obvezujejo nas, mlado generacijo, ki koristimo tiste dobrine, ki so nam jih priborili očetej in dedi.

Prevelika je bila cena svobode in miru, preveč je bilo prelite krvi, da bi lahko dopustili ponovne vojne spo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Osnutek deželnega zakona štev. 225

NE UPOŠTEVA ZAHTEV EMIGRANTOV IN SINDIKATOV

(Tiskovno sporočilo)

Koordinacijski odbor, ki ga sestavljajo predstavniki izseljenskih združenj ALES, Ente Friuli nel Mondo, Erapple in Zveza slovenskih izseljencev iz Furlanije - Julijske krajine, je te dni podrobno analiziral vsebino zakona štev. 255 o problemih izseljenstva, ki ga je deželni svet izglasoval 7. oktobra letos. Zal je treba tudi to pot ugotoviti, da so deželni odbor in politične sile, ki sestavljajo večino, še enkrat negativno odgovorile na enotne zahteve, ki so jih izseljenska društva in sindikalne organizacije postavile s predložitvijo enotnega dokumenta na seji deželne konzulte za izseljenstvo, ki je bila 13. junija lanskega leta.

Deželni zakon je namreč bistveno pomanjkljiv že v svoji programski zasnovi, saj ne upošteva važnih dejavnikov, kakršnim smo v zadnjih časih priča na področju izseljenstva in v delavskem gibanju naše dežele, poleg tega pa je njegova osnovna struktura preskromna, da bi lahko zadostil dejanskim potrebam izseljencev, ki so se še povečale po majskem in septembrskem potresu.

Nova deželna norma ne priznava politične in operativne vloge izseljenskih društev in prepušča novemu deželnemu odboru za izseljenstvo le obrobne pristojnosti. Praktično je bila sprejeta le zahteva, da se dosedanja konzulta preimenuje v odbor za izseljenstvo, ne da bi novemu organu zaupali pomembnejše naloge in ne da bi v njegovem okviru zagotovili izseljencem zahtevano večino. Poleg tega postavlja zakon kot pogoj za priznanje predvidenih pomoči, da prosilci dokažejo, da so v gmotni stiski, kar je po eni strani žaljivo za izseljenca, po drugi pa dokazuje, da deželna uprava ni upoštevala diskriminacij, katerim smo bili na tem področju priča v preteklih letih. Ta pogoj je treba zato črtati iz zakonskega besedila.

Zakon nadalje ne upošteva nekaterih zahtev, ki se nanašajo na posege kulturnega značaja. Norma je prav tako pomanjkljiva kar zadeva letovanje otrok izseljenskih družin na deželnem območju, organizacijo poletnih dopustov za izseljene delavce in njihove družinske članke ter predlagano revalvacijo deviznih nakazil.

Izseljenske organizacije ne podcenjujejo dejstva, da so bile nekatere njihove zahteve vendarle sprejete v novo normo. Tako na primer uvedba šestmesečnega zavarovalnega kritja, ki so ga izseljenci zahtevali že med razpravo o prvem deželnem zakonu o izseljenstvu pred šestimi leti. Ali pa uvedba posebnih olajšav za nove gospodarske pobude, za katere se bodo odločali izseljenci popovratku v domovino, do ločitev višje starostne dobe za sodelovanje na deželnih natečajih in določitev denarnega prispevka za potovanje ob volitvah v deželno skupščino.

Deželni odbor in večina pa so sprejeli le del zahtev, ki so jih glede posameznih vprašanj postavila izseljenska društva in sindikalne organizacije. Pri tem nikakor ne gre za kvantitativna vprašanja, temveč za to, da so pristojni deželni krogi zamudili novo priložnost, da bi izdelali napreden in organski zakon, ki bi upošteval tudi bogate izkušnje prizadetih izseljencev. Zakon bi lahko bil neprimeren bolj, ko bi se v okviru pristojne komisije odločili za združitev odborovega osnutka z zakonskim predlogom KPI - PSI. Slednji je namreč vseboval praktično vse zahteve, ki so jih izseljenska društva in sindikalne organizacije nanizale v omenjenem skupnem dokumentu. Prav tako so bile zahteve izseljencev v glavnem zajete v številnih popravkih, ki so jih med razpravo v deželni skupščini vložili svetovalci KPI, PSI, Furlanskega gibanja in Slovenske skupnosti. Toda večina — razen manjše ugodnosti glede priznanja socialnih prispevkov za delo, opravljeno v tujini — teh popravkov ni sprejela.

Pač pa je bila sprejeta zahteva o organizaciji druge deželne konference, in sicer najkasneje do 31. marca 1977. Konferenca bo pomembna priložnost za vse izseljence in delavstvo iz Furlanije - Julijske krajine, da ponovno postavijo z vso težo svoje zahteve in izrazijo svoje mnenje tudi o novem deželnem zakonu o izseljenstvu. Konferenca bo torej pomembno torišče za krepitev boja organizirane izseljenstva v deželi Furlaniji - Julijski krajini.

LA NUOVA LEGGE REGIONALE E GLI EMIGRANTI

(Comunicato stampa)

Il Coordinamento delle associazioni dell'emigrazione — ALEF, Ente Friuli nel Mondo, ERAPPLE e Unione emigranti sloveni del Friuli-Venezia Giulia — ha esaminato attentamente il disegno di legge numero 225, concernente la nuova disciplina in materia di emigrazione, nel testo approvato dal Consiglio regionale nella seduta del 7 ottobre 1976.

Purtroppo ancora una volta si deve prendere atto della risposta negativa data dalla giunta e dalle forze politiche di maggioranza alle attese dell'emigrazione, espresse nelle proposte avanzate unitariamente dalle associazioni e dalle organizzazioni sindacali, particolarmente con il documento organico presentato il 18 giugno 1975 nella seduta della Consulta regionale dell'emigrazione.

Il provvedimento infatti risulta del tutto insufficiente, a cominciare dal-

la sua impostazione programmatica, rispetto a quanto è maturato in questi anni nell'emigrazione e nel movimento operaio regionale ed assolutamente inferiore all'ampiezza o gravità dei problemi che dovrebbe affrontare, resi ancora più drammatici dal sisma del 6 maggio e dagli eventi successivi.

Di fronte a questa situazione va denunciata la volontà che emerge anche da questo nuovo testo legislativo regionale di non riconoscere in pieno la funzione politica ed operativa delle associazioni e di conseguenza l'inadeguatezza dei compiti e della composizione del Comitato regionale dell'emigrazione, per il quale si è accettato di modificare il nome rispetto alla vecchia Consulta, ma non di assegnargli un ruolo effettivamente innovativo, né di assicurare al suo interno una presenza maggioritaria degli emigrati.

Continuazione a pag. 2

DARUJTE ZA ŽRTVE POTRESA

Na tekoči račun Novega Matajurja štev. 4415 pri Banca Cattolica v Čedadu - Cividale. Do sedaj so darovali:

Joško Kragelj - Lig	10.000
Josip in Marija Vertovec - Videm	20.000
Marino in Grazia Vertovec - Videm	20.000
Anton Chiabai - Čedad	20.000
Izidor Predan - Ljesa	20.000
Ob poimenovanju ricmanjske šole po Ivanu Trinku	330.000
Beneška Slovenka, ki živi v Vidmu	50.000
Feletig Luciano - Topolovo	10.000
N.N. - Tarčmun	12.810
Rucchin Ernesto - emigrant v Franciji	20.000
Marija in David - Sovodnje	10.000
Marko Predan - emigrant v Belgiji	20.000
Legat Sonja - Ljubljana - ND 220	9.680
Zalokar Jurij - Radovljica - ND 3500	161.000
Prosvetno društvo «Prosek» Trst	2.308.000
Pelosa Sergij - Trst	4.305
Trusgnach Giuseppe - Parigi	33.000
Skupno	3.058.795
Legat Sonja - Ljubljana - ND 780	
Branc Emilija - ND 500	

LA NUOVA LEGGE REGIONALE . . .

Continuazione dalla 1ª pag.

Altro elemento che caratterizza in senso pesantemente negativo la nuova legge è rappresentato dal fatto di avere mantenuto la condizione dello stato di bisogno per gli interventi di assistenza materiale, pur di fronte all'evidenza delle gravi discriminazioni ed alle situazioni d'ineguaglianza che ciò aveva provocato in passato. Si tratta di una condizione offensiva, per cui fin d'ora si ripropone con forza la necessità della sua abrogazione.

Ancora un giudizio critico dev'essere espresso per il mancato accoglimento di altre proposte riguardanti in particolare gli interventi di carattere culturale, il modo in cui verrà realizzata l'ospitalità dei minori durante il periodo estivo nella regione, il mancato intervento per favorire il soggiorno nella regione dei lavoratori emigrati, tenendo conto delle esigenze dei nuclei familiari, ed il rinvio nell'affrontare il problema della valorizzazione delle risorse.

Così come non si è mancato di fare nel corso del lungo iter che ha portato alla formulazione e quindi all'approvazione del provvedimento legislativo regionale, non sono certo le associazioni dell'emigrazione a sottovalutare l'importanza di quanto delle loro proposte è stato, seppur faticosamente, accolto e quindi degli elementi di novità presenti nel nuovo testo.

Dalla copertura assicurativa completa per sei mesi in campo sanitario (come del resto era stato proposto ancora nella primavera del 1970, in fase di discussione della prima legge regionale in materia di emigrazione); all'introduzione d'incentivi per favorire l'assunzione d'iniziativa economiche da parte dei lavoratori rimpatriati, singoli o associati; alla soppressione del 10% a carico dei comuni; all'elevazione del limite di età per i concorsi regionali; all'introduzione del contributo, seppure in misura insufficiente, per la partecipazione alle consultazioni elettorali per il rinnovo del Consiglio regionale.

Esse accolgono però solo in parte le proposte che responsabilmente le associazioni dell'emigrazione, assieme alle organizzazioni sindacali, avevano ripetutamente avanzato. Non si tratta comunque di un problema quantitativo, ma bensì del fatto che si è perso ancora una volta l'occasione per approvare una legge organica ed avanzata, come le proposte e l'esperienza su cui si poteva contare avrebbero permesso ed anzi esigevano di fare. A ciò, tra l'altro, giungere agevolmente se in sede di commissione si fosse accettato di unificare il disegno di legge della Giunta con la proposta PCI-PSI presentata in precedenza.

Va riconosciuto che quest'ultima recepiva ampiamente il documento delle associazioni dell'emigrazione e delle organizzazioni sindacali e che in tal senso erano orientati anche i numerosi emendamenti presentati dai due partiti di sinistra, assieme al Movimento Friuli ed all'Unione Slovena, nel corso della discussione in Consiglio regionale. Purtroppo, oltre all'intervento per il riscatto dei periodi di lavoro effettuati all'estero, ben poco è stato accolto dalla maggioranza.

E' stata però accettata la proposta di tenere entro il 31 marzo 1977 la seconda Conferenza regionale dell'emigrazione. Questa sarà un'importante, fondamentale occasione — così come lo era stata la prima — per i lavoratori emigrati e per tutto il movimento operaio regionale per esprimere chiaramente le loro esigenze ed il loro pensiero, tra cui anche il giudizio su questa nuova legge regionale. In quella sede quindi e in tutte le altre occasioni di confronto ed impegno continuerà la battaglia dell'emigrazione organizzata del Friuli-Venezia Giulia.

Udine, 22 ottobre 1976.

Il segretario del Coordinamento, Gino Dassi; per l'ALEF, Francesco Graziutti; per l'Ente Friuli nel Mondo, Vinicio Talotti; per l'ERAPLE, Mario Fain; per l'Unione emigrati sloveni, Ado Cont.

Grobovi nas združujejo . . .

Nadaljevanje s 1. strani

pade. Boriti se moramo zato, da se povsod v svetu odpravi kršenje osnovnih pravic narodov in narodnosti, zato moramo prav mi mladi početi stike in navezati nove odnose, tako z našimi rojaki, kot z vsemi prebivalci teh lepih krajev, ker bomo s prijateljstvom in sodelovanjem, ne samo pripomogli k dobrih sosedskim odnosom med državami, temveč posredno tudi k popuščanju napetosti v celem svetu in ker bo to končno tudi garancija da nam v bodoče ne bo potrebno postavljati grobnic in obeležij rodoljubov in borcem za svobodo. Spoštovanje pravic vsakega naroda in narodnosti naj bo temelj, na katerem bomo gradili daljne sodelovanje in tem posredno vplivali na razvoj naših dežel, in na boljši jutri sleherne prebivalca teh krajev.

Zato se danes na tem kraju še enkrat poklonimo žrtvam vojne vihre in si zaželimo, da ne bo nad nami nebo nikoli več jekleno sivo in temno zaradi vojnih grozot, temveč da bomo s prijateljskim sodelovanjem med narodi in narodnostmi vseh dežel sveta postavili temelj za epši jutrišnji dan».

Dež ni hotel pojenjat, ko smo šli proti Matajurju. Ker smo jamrali nad dežjem, je jugoslovanski generalni konzul, Ivan Renko, dejal: «To za nas ni nič. Pomislite na slabo oblečene in obute borce v mrazu, dežju in snegu! Pomi-

slite na tiste, ki danes nimajo strehe nad glavo zaradi potresa in živijo pod šotori!»

Spet povezuje med bližnjo preteklostjo in sedanostjo...

Tudi v Matajurju so nas čakali župan Zuanella, občinski tajnik Gobbo in župnik Gujón.

Prav tako kot v Sv. Lenartu, smo tudi tu položili na skupen grob padlih junakov vence, dekliski oktet tolminskega šolskega centra pa je ponovil kulturni program. Po ceremoniji smo se zbrali v domači gostilni in obujali spomine na naš narodnoosvobodilni boj, na padle tovariše, o potresu in drugem.

Predsednik občine Tolmin, Ladeva, generalni konzul SFRJ, Ivan Renko in predsednik pokrajinskega odbora ANPI, Federico Vincenti, so v kratkih nagovorih orisali pomen skupnega boja proti skupnemu sovražniku.

Dejali so, da je ta skupen boj skoval bratstvo in prijateljstvo med našimi sosednimi narodi, prijateljstvo, ki se danes razvija in obrestuje v vsesplošnem sodelovanju.

Poudarili so pomen srečanja na grobovih padlih za svobodo, da moramo nadaljevati po poti, ki so nam jo oni začrtali in da jih ne smemo nikoli pozabiti.

Bratstvo, enotnost in prijateljstvo med tu živječimi narodi se lahko utrjuje in se mora utrjevati tudi preko skupnih grobov naših za svobodo padlih tovarišev.

Naši delavci na El-Alamein

Če bi nesu na varh brega, kjer narbuj piha vjetar, žbrinčjo listja, bi ga buj lahko kupe zbrau, ku naše ljudi, ki djelajo na usjeh koncih in krajih sveta.

Dino Bordon iz Obranku nam je pošju sliko iz Egipta. Tam djela blizu El-Alameina 15 djelucu iz naših dolin. Na El-Alamein so ble narbuj karvave borbe u zad-

nji uejski. El-Alamein je biu afriški Stalingrad. Kot u Stalingradu, so padli tudi dol u tej afriški puščavi naši ljudje.

Sada so šli dol djelati njih sinuovi. Buojši je iti po svjete — če muoraš iti — z malendrinom kot s puško.

Na slici vidimo Dina Bordona z drugimi delavci pred nemškim tankom.

Appello del Comitato Nazionale A.N.P.I.

CULTURA E RESISTENZA

In occasione dell'8º Congresso dell'Associazione Nazionale Partigiani d'Italia, sentiamo il dovere di rivolgere un appello a tutti gli uomini di cultura democratici perché con la loro adesione confermino i valori morali e ideali dai quali la Resistenza fu ispirata.

Il secondo Risorgimento fu un grande moto popolare che, per la prima volta nella nostra storia, rese protagonisti strati sociali fino ad allora mantenuti ai margini della società nazionale, segnò l'inizio di un profondo rinnovamento culturale che ci fece partecipi del pensiero europeo e mondiale. Soprattutto ci fece superare di slancio la tradizionale frattura fra cultura e realtà, fra intellettuali e popolo e restituì agli uomini di pensiero, ai ricercatori, agli artisti il senso della responsabilità della loro opera di fronte all'intera società. Scoprire l'Italia vera al di là delle edulcorate rappresentazioni fornite da una cultura prettamente conservatrice o, peggio, asservita ad un regime infame, è diventato, dalla Resistenza in poi, un impegno per tutti gli intellettuali democratici: impegno che richiamiamo e rinnoviamo in questo momento in cui più sensibile appare il Paese alla necessità di superare antichi ritardi e nuove contraddizioni e più evidente appare il bisogno di un'azione unitaria delle forze politiche, sociali, culturali e giovanili per affrontare le gravissime

difficoltà che ci stringono. La riforma dei codici, un moderno ordinamento dei servizi sociali, i problemi dell'ordine pubblico e dell'eversione fascista, un razionale e giusto assetto economico, una risposta alle domande delle nuove generazioni e la creazione stessa di nuovi rapporti familiari, non possono avere un'elaborazione adeguata se la cultura non diviene elemento portante e illuminante dell'azione politica. E la cultura non potrà superare il suo disagio, non potrà accrescere la sua qualità ed essere all'altezza delle sue responsabilità, e le strutture che la sorreggono, dalla scuola ai centri di ricerca e di creazione, all'editoria, non le assicureranno il nutrimento e la libertà senza i quali essa si mortifica e deperisce.

La Resistenza ci ha dato le libertà, ci ha aperto la strada al confronto con le grandi conquiste della cultura europea, ci ha resi nuovamente consapevoli del grande patrimonio civile del quale la nostra Patria era stata creatrice e custode, ci ha educati al dibattito onesto, al rispetto delle idee altrui, alla ricerca comune della verità.

Ed è appunto in nome della Resistenza che ci rivolgiamo agli intellettuali italiani di tutte le tendenze che ne condividono gli ideali perché assicurino la partecipazione attiva con il pensiero, con la ricerca, con la creazione artistica a un nuovo impetuoso progresso del nostro Paese verso un ordine sempre più civile ed umano.

Pogreb Elia Filipiča iz Prosnida

Na Matajurju srečanje planincev iz treh dežel

V soboto, 23. oktobra so obiskali Beneško Slovenijo člani planinskih društev iz Ljubljane.

Na mejnem prehodu v Rožni dolini sta jih sprejela predsednik meddruštvenega odbora primorskih planinskih društev, Janko Fili in predsednica Slovenskega planinskega društva v Gorici Jožica Smet.

Iz Gorice je krenil avtobus planincev proti Benečiji. V Čedadu je sprejel in pozdravil goste predsednik Beneškega planinskega društva Joško Kukovac. Po kratkem nagovoru jih je vodil, v čudovitem vremenu, v nediške doline, kjer so si najprej ogledali posledice potresa, prve porušene in poškodovane hiše v Ažli. Nato so izletniki nadaljevali pot do Matajurja, kjer so pomalcali in se pogovarjali s prebivalstvom te naše gorske vasice.

Program izleta se je nadaljeval z vzponom na vrh Matajurja. Razgled je bil čudovit. Videlo se je celo do morja na eni strani, do Dolomitov in Triglava na drugi.

Čas je potekal preveč hitro in v programu je bil še ogled Landarske jame, zato si niso mogli ogledati še hiše v Trčmunu, kjer je živel zadnja leta veliki buditelj beneških Slovencev.

Izletnike v Landarski jami je pozdravil domači župnik, arhitekt Valentin Simonitti pa jim je na kratko obrazložil zgodovino te jame.

Iz Landarja so se spustili k Lipi, kjer jih je čakala večerja v hotelu «Natisone». Ob večerji so se zbrali še drugi predstavniki kulturnega življenja Beneške Slovenije. Prisotna sta bila tudi predsednik SKGZ Boris Race iz Trsta in generalni konzul SFRJ Ivan Renko.

Vse prisotne je pozdravil predsednik MO planinskih društev Ljubljane, Marjan Oblak, kateri je daroval beneškimi predstavnikom slike v spomin na to srečanje z zamenskimi Slovenci.

Oblaku se je najprej zahvalil predsednik B.P.D. Joško Kukovac, ki je na kratko orisal sedanje stanje beneških

Planinci iz Slovenije, Trsta, Gorice, Koroške in Benečije na vrhu Matajurja

Planinci na grobu Ivana Trinka v Trčmunu

Na vrhu, prav kjer poteka državna meja med Italijo in Jugoslavijo, je spregovoril predsednik Beneškega planinskega društva, Kukovac.

Poudaril je pomen tega srečanja med planinci treh dežel in izjavil, da meja ne more ločiti bratov, ki govorijo isti jezik, ki so sinovi istega naroda.

«Z veseljem pričakujemo take obiske iz Slovenije, ker vemo, da vedno lahko računamo na solidarnost in moralno podporo s strani naših bratov onstran meje v boju za naše narodnostne pravice!» je zaključil predsednik Kukovac.

Z vrha Matajurja, kjer so se izletnikom pridružili še drugi člani B.P.D. se je skupina napotila proti Trčmunu, kjer je obiskala grob Ivana Trinka. S položitvijo venca in z govori se je končal tudi ta obisk.

Slovencev in je izletnikom izročil v spomin portret Ivana Trinka.

Sledili so govori in pozdravi drugih predstavnikov. Vsi so poudarjali važnost tega in podobnih srečanj.

Sobotno srečanje se je končalo s petjem, ob dobrem kozarcu vina.

V nedeljo so se izletniki odpeljali proti zapadni Benečiji in si ogledali hudo prizadete kraje od potresa.

Nato so se povzpeli na Poldašnja Špico (Jof di Mezagnot) 2087 m, eden izmed vrhov prijateljstva.

V Zabnicah, kjer smo imeli kosilo, smo se vsi pogovarjali o uspehu tega izleta in izrazili željo, da bi nas planinski bratje iz Slovenije spet kmalu obiskali v obnovljeni Benečiji.

J.K.

GLI SLOVENI DEL FRIULI

Un nuovo libro parla di noi

Forse a qualcuno sembrerà inopportuno parlare di libri e di storia, anche se nostra, in questi momenti così difficili per tanta parte della nostra gente, ma riteniamo che, soltanto se un popolo crede in sé e nel proprio passato, può affrontare la tragedia del presente e lottare per un futuro finalmente migliore e più degno dell'uomo.

Dopo aver detto questo che ci sembrava andasse detto chiaramente, presentiamo un altro libro che parla di noi, Sloveni della Benecia e della Resia e che va ad aggiungersi ai molti che sono già usciti sullo stesso argomento in questi ultimi tempi.

Abbiamo appena potuto gustare appieno, il bellissimo libro bilingue di Pavle Merku «Ljudsko izročilo Slovencev v Italiji / Le tradizioni popolari degli Sloveni in Italia», e già possiamo leggere questa nuova opera intitolata «Gli Sloveni del Friuli».

Si tratta della traduzione in italiano di un'opera edita in russo nel 1881 nella «Raccolta della sezione lingua e letteratura russa dell'Imperiale Accademia delle Scienze» che aveva sede nell'attuale Leningrado. Nel 1841, quindi esattamente 135 anni fa, l'autore Izmail I. Sreznevskij, era stato incaricato di viaggiare per tre anni per tutti i territori del mondo slavo, fino alle sue propaggini più occidentali, cioè ap-

punto la nostra Benecia e Resia, per istituire quindi all'Università di Karkhov una cattedra di filosofia slava volta allo studio di tutte le lingue slave con le loro somiglianze e differenze. Il risultato delle sue ricerche linguistiche ed etnografiche nella Resia e nella Benecia è il contenuto del libro di cui trattiamo.

L'opera si potrebbe dividere in tre parti altrettanto interessanti ed utili per tutti noi: un'introduzione, estremamente polemica sull'opera di snazionalizzazione compiuta dai vari governi dopo il 1866 verso la popolazione slovena della Slavia Veneta e dell'alienazione etnico-linguistico-culturale prodottasi; la traduzione dell'opera dello Sreznevskij ed infine l'elenco completo di tutte le opere e pubblicazioni in lingua italiana, finora apparse sulla Slavia Veneta.

Il fatto che si tratti di una opera scritta più di centotrenta anni fa, non toglie assolutamente nulla all'interesse del libro. Nel primo capitolo, l'autore ci parla della Resia, dei suoi abitanti, della lingua slovena che vi si parla, del ballo Rezianka, dei kresovi (fuochi) di San Giovanni, degli strumenti musicali tipici «oslje» (cetra) e «dudy» (zampogna) e dello žganje. «I Resiani conoscono anche la vodka e la chiamano «žganje» scrive attualmente.

Infine, ci sono notizie sull'emigrazione dei Resiani,

volta allora essenzialmente verso la Slovenia, la Carinzia e Vienna.

Degli Slovegni, cioè Sloveni delle Valli come i nostri antenati si sono sempre chiamati nei secoli, si parla invece nel secondo capitolo del libro.

«La loro fisionomia esprime ardimento e fiducia in sé stessi, contemporaneamente a bontà. Non è affatto il caso di dire che gli Slovegni sono semplici: essi sono gentili ed ospitalissimi, ma anche duri e diffidenti», scrive della nostra gente. Parla quindi degli usi e costumi, della lingua, dei krjesovi ecc.; c'è però un appunto interessante che merita riportare: «E' probabile che abbiano dei canti di carattere storico-epico, o almeno a me successe di ascoltare una canzone in cui si diceva di un condottiero di Udine, originario dei loro monti. E' inutile sottolineare quanto sarebbe importante trascrivere le loro canzoni; forse si riuscirebbe a scoprire non solo la causa ma anche le circostanze della ritirata degli Slovegni dalla pianura friulana e dalla valle del Tagliamento alle loro montagne d'assedio». Ricorda infine la danza tipica degli Slovegni «Te dolgi ples» e annota che somiglia moltissimo al «Horovod» russo e al «Kolo» degli Jugoslavi. Il libro dal titolo originale «Frjuljskie Slavjane» è edito dalle «Edicije Tedoldi Videm».

Marino Vertovec

KNJIŽNA NOVOST:

SLOVENCİ V FURLANIJI

Na italijanskem knjižnem trgu se je v preteklih dneh pojavila nova, izredno zanimiva knjiga o Slovencih v Furlaniji «Gli Sloveni del Friuli».

Morda se bo komu zdelo neumestno, da v teh tragičnih dneh za naše ljudi pišemo o knjigah in o zgodovini, a smo globoko prepričani, da samo ljudstvo, ki je ponosno svoje-ga porekla in svoje zgodovine, lahko dobi v sebi dovolj poguma, da premaga malodušnost in se bori za svoj boljši jutri.

Knjiga, o kateri govorimo, je italijanski prevod ruske izdaje, ki je izšla leta 1881 pri Ruski Cesarski akademiji znanosti in umetnosti z naslovom «Frjuljskije Slavjane» in je bila napisana v letih 1841-1844. Njen autor je Izmail I. Sreznevskij, takrat mladi profesor na univerzi v Karkovu, ki je bil dobil nalogo, da prehodi vse slovanske dežele do najzahodnejših področij, da bi potem ustanovil stolico slo-

vanske filologije na tamkajšnji univerzi. Rezultat njegovih raziskav v Benečiji in Reziiji je knjiga, o kateri je govora v tem članku. Delo je deljeno na tri enote: v prvi, Roberto Gremmo, ki je uredil knjigo, govori izredno polemično o politiki raznarodovanja vseh italijanskih vlad od leta 1866, kadar so bili ti kraji priključeni k Italiji, pa do danes. Druga enota je prevod ruskega izvirnega teksta, tretja pa seznam vseh publikacij v italijanskem jeziku o problematiki Beneške Slovenije in Reziije. Knjiga utegne biti zanimiva tudi za slovenskega strokovnjaka, ne samo kot zgodovinski dokument, ampak tudi kot vir kopic podatkov za proučevanje starejše rezijske in beneškoslovenske etnografije. Govora je namreč o plesih, o narodnih nošah, o izvorni arhitekturi in o epskih pesmih, kar se nam zdi še posebno zanimivo. Knjiga je izšla pri «Edicijah Tedoldi Videm».

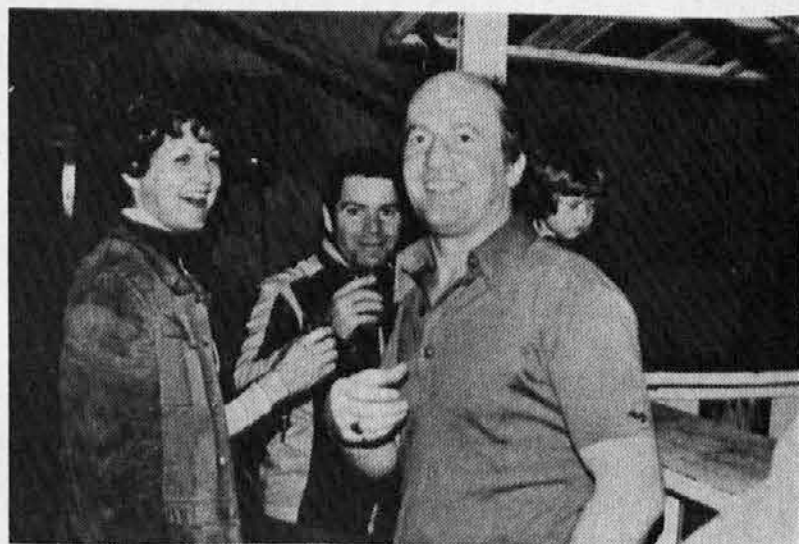
Srečanje naših emigrantov v Seraingu (Belgija)

U Seraing, blizu Liegi, so se zbrali naši emigranti, ki živijo u Belgiji. Iz Benečije je šu gor autobus domačinov, tisti, ki so delali u Belgiji in tisti, ki imajo gor svojo žlahto in parjatelje.

Za tuo srečanje je Zveza beneških izseljencev (Unione emigranti sloveni) pripravila kulturni program in dibatit o problemih emigracije.

Vikemska provincia je pošjala gor konselirja Petričiča in Chiabudina, dežela (Region) pa konselirja Dušana Lovriho.

O tem bomo vič pisali u prihodnji številki.

AKTIVNOSTI "PRO CIVIDALE,,

Antonio Fontana, predsednik «Pro Cividale» ki je organiziral letos več kulturnih manifestacij, na katerih so sodelovali tudi beneški Slovenci, je obljubil, da bo organiziral prihodnje leto še več manifestacij, na katerih se bodo srečavale furlanska in beneško-slovenska kultura.

Na sliki Antonio Fontana z lepim in mladim slovenskim dekletom.

SUŠA IN POVODNJE

Kadar potrebujemo vode, dažamo se, da se nam ulije zemlja poka od žeje, gledamo prouti luftu in se nam razveselijo oči, sarce, ko za-

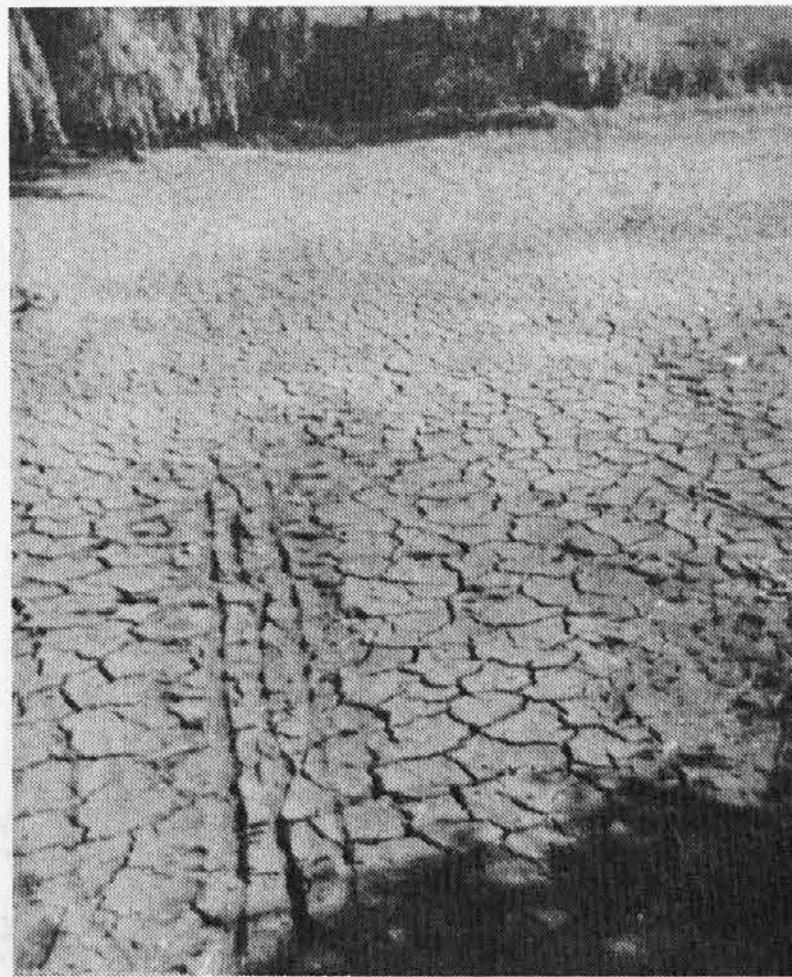
gledamo kajšno maglo. Troštamo se, da se nam ulije daž. Kadar zagarmi, se pobuska, se troštamo, da se nam ulije daž... Pride vjetar

in zažene magle in grom za Matajur. Mi pa čakamo žejni z odpartimi usti, žejna čaka žvina in zemlja s svojimi razpokami.

Tuo se dogaja, kadar potrebujemo daža, pru takuo se dogaja, kadar potrebujemo sonca, lepo uro. Daž se lije kot iz škafa dan za dnem, mi pa gledamo prouti luftu s troštam, da zagledamo luknjo jasnega neba, skuoze katero naj bi pokukalo sonce. Daž se lije, magle se mješajo, sonce ne pokuka od nikoder. Ankrat imamo previç suše, da razpoka zemlja, ankrat previç daža, da imamo pavodnje.

Usi ste brali časopise, poslušal radio in televižjon, kajšna suša je bla ljeto u Franciji. Na sliki vidimo dno (fondo) jezera, kjer je bluo puno rib. Jezero se je posušilo in zemlja je na dnu razpokala od suše. Ríbe so poginile. Sada se je jezero spet napolnilo in prenapolnilo tako, da je poplavilo bližnje polje. V jezeru vode ne manjka, manjkajo pa ríbe.

Če bi človek komandirat luft (nebuo), kot lahko komandira pipo (rubinet) par koritu, bi odparu in zaparu, po potrjebi in kakuo bi bluo lepuo na svjetu!

PIŠE PETAR MATAJURAC

I. ZGODBA O TREH SESTRAH

Pravco ali zgodbo, ki vam jo napišem, je duga, zatuo ne bo končala u teli številki Novega Matajurja. Zgodbo mi je viçkrat povjedala, ko sem biu šele majhan, moja rajnka mama, Buog ji daj večni mir an pokoj. Zgodba je tale tle: Ankrat, puno cajta od tega, ko so bli šele škrati, nagojčiči, krivepete na naši zemji, ko smo šele vjerval, da so štrijoni, ki so nametali huduo, boljezan, djelali tučo, ko so judje vjervali, da tučo lahko ustavijo duhovniki, ko so bli na svjete šele strahuovi, so živjele u naši deželi tri sestre s svojo materjo. Tele sestre so ble lepe, adna buj ljeпа ku druga, a njih lepota jih je djelala prešerne, kar je daržalo puobe, snubače dele od njih.

An dan so ble zlo jezne. Naštufale so se čakot snubaču, zatuo so jale svoji materi:

«Donas ljeto se muoramо poročit, čeglih bi muorle še zluodja, še hudiča uzet!»

Nje pasalo puno cajta potle, ko je prestopu hišni prag an ljeпа, mlad, lepuo oblječen gospuod.

«Dobar dan želim!» je jau, kadar je prestopu hišni prag.

«Dobar dan!» so mu odgourile tri sestre, katerim se je pridružila še mati.

Biu je zlo ljeпа, čedan, fajan človek.

Usem trem sestram so tekle sline. Adna za drugo so

se mu nastaujale, so se mu djelale lepe. Povabile so ga za mizo an mu ponudile pijačo an jedačo. Začeli so se pogovarjat. Mladi gospod je u pogovoru nucu lepe, prefinjene besjede. Pokazu je, da je lepuo učen an izšuolan, kar mu je pomagalo, da se je še buj parkupu trem sestram, pa tudi mati ga je bla vesela. Usem se je zaušeču.

«Kajšna čast nas je doletjela, imjeti tajšnega finega gospuoda u hiši. Kajšan dobar vjetar vas je parnesu tle po našem kraju?» ga je uprašala mati.

«Vi ste mati, ki spije z odpartimi očmi. Ste pametna an modra, zatuo vam ne bo težko zastopiti, zakaј sem paršu!» ji je odgouriu mladi gospuod.

Use štiri so zastopile, kaj je mislu povjedat ljeпа mladenič iz mjesta, zatuo so se mu tri sestre še buj nastaujale, kar silile so tu van. Garduo so se gledale med sabo an ble navošljive adna na drugo. Parva se je bala, če bo zasnubu starejšo al pa to srednjo. Pač je bluo že od Eve sam takuo na svjete. Kadar se gre za ljepega an bogatega moža, ne pomaga, ne velja ne kri ne žlahta.

Usaka bi ga rada imjela an če ga ima preuzeti parjatelci al pa sestri.

Ker so se že jezno gledale med sabo an usaka, buј ko je mogla, stegovala čez mizo nje njedra gospuodinu iz mjesta, da bi ne paršlo do

odkritega kreganja, je gospuod in iz mjesta rješu situacijo.

«Kajšan dobar vjetar me je parnesu u vaše kraje, ste me uprašala?» se je obranu mladenič do matere. «Buj lepuo, buј odkrito bi bluo, če bi me bla uprašala, po kaj sem paršu. Ker me nješte tega uprašala, vam muoram sam povjedat. Glas o lepoti vaših treh hčeri je šu že čez devet dežel. O tem sem ču guoriti tudi jest. Povjedati pa vam muoram, da lepota vaših hčer presega usa pripovedovanja. Jih nje besjed na svjetu, s katerimi bi mogu človek opisat njih lepoto.

Vam, mati, gre velika čast, da ste rodila an zredila takuo lepe čebe. Zelim zasnubiti an poročiti adno izmed njih!» je zaključiu gospuod.

Po telih besjedah, so tri sestre še buј stegnile njedra, sise čez mizo, pod nuos ljepepu mladenču, mati pa je jala:

«Vi mladi gospod, znate lepuo govoriti an vaše besjede nam djelajo veliko čast. Po vašem obnašanju, po vaši obljeki, sodim, da če bi vam zaupala adno od mojih hčer, bi ne tarpjela pomanjkanja. Povejte besjedo, recite ime. Tle so use tri. Starejša je Vanca, srednja Marianca, ta mala Terezija. Tle so na vašo izbiro. Ne čudite se, ne zamjerte, če govorim takuo odkrito. Na žembo so use tri!» mu je povjedala mati.

(Nadaljevanje prihodnjič)

KAJ SE JE ZGODILO PO NAŠIH DOLINAH

DREKA TRINKI

Umaru je Ferdinand Namor Bularju najstarejši mož našega komuna

U srjedo, 20. oktobra se je žalostno oglasu zvon pri Devici Mariji na Krasu.

Zvon je oznanu ljudem in vasem pod Kolovratom, da nas je za zmjeraj zapustu najstarejši mož našega komuna, velik vojni invalid, vitez prve vojske (cav. di Vittorio Veneto), Nando Namor - Bularju iz Trinkov. Star je biu 87 ljet.

Naš dragi Nando je šu na drugi svet, da bi se tam sreču z njega preljubljenno ženo Štefanijo, ki ga je zapustila pred dobrim letom in pol.

Rajnik Nando je biu mož u pravem pomjenu besjede, poštenjak, poln vjere v Boga in ljudi. Ljubu je naš jezik, našo kulturno in naše pjesmi. Z ženo sta imjela pu no otrok. Zredila sta jih s težavo, z mizerjo, pa le sta jim dala tajšno bogatijo, da so njihovi sinovi lahko nanje ponosni: dala sta jim ljubezen do poštenosti, ljubezen do našega jezika in kulture. Biti pošten u današnjem svetu je največja bogatija! Rajnik Nando je biu prava enciklopedija za naše kulturno in etnografsko bogastvo. Znal je na stojke narodnih pesmi, tudi takšnih, ki so šle pri ostalih Slovencih že u pozabo. Znal je na stotine pravljic, zgodb in pregovorov.

Njega hiša je bila svetišče za slovenske etnografe in novinarje.

Pri njem so se vedno naučili starožitnih pesmi in pri-

povedovanj. Pri njem so usi napolnili svoje notese. Al je povedal use, kar je vedel in znal?

Ne verjamemo. Bog ve še kajšne dragocenosti je nesu u grob!

Častni prostor mu je odmjeru u ljepih bukvah «Ljudsko izročilo Slovencev v Italiji» slovenski etnografski znanstvenik iz Trsta, prof. Pavle Merku.

Kako je biu rajnik Nando priljubljen in spoštovan, je pokazu njega velikanski pogreb, ki je biu u petak, 22. oktobra pri Devici Mariji na Krasu.

Mons. Valentin Birtič mu je napravu tajšno pridgo, da so se ljudje jokali in bo ostala še dugo u spomin tistim, ki so jo poslušali.

Družini in žlahti izrekamo naše globoko sožalje.

Rajnik Nando Namor - Bularju iz Trinkov

Rajnik Elio Filipič iz Prosnida

Umaru je emigrant Filipig Elio

Mjesca septembra nas je za večno zapustu naš dragi vasnjani, Filipig Elio. S telega sveta ga je spravila minatorska boljezan. Djelu je nad 10 ljet u belgijanskih minierah, narvič u Seraing, blizu Liegi.

Usi smo ga imjeli radi in tuo je pokazu tudi njega velik pogreb.

Družini in žlahti izrekamo naše globoko sožalje (condoglianze).

GRMEK

LJESA

Slovenija bo šenkala, med drugim, 400 kubičnih metrov lesa, predvsem daski. Kar ga je do sada pošjala, je šu takuo u zapadno, kot v vzhodno Benečijo. Za Grmek smo ga dobili na Ljesa parbližno 15 kubičnih metrov, preveč za eno vas, premalo za potrebe usjev vasi. Takuo je bla tudi razdelitev težka. Upamo pa, da ga bomo dobili še, takuo bomo zadovoljili še narbuj potrebne vasi in družine. Buj lahko je bluo razdeliti blaguo, oblačila in obutev, ki so nam ga pošjali naši slovenski bratje iz Trsta. U par dneih so ljudje pobrali use, kar je bluo pošjano in so za darilo hvaležni slovenskim bratom v Trstu.

SV. LJENART

Bo buj čedna rečanska dolina? Začeli so pobjerat smeti

Zgleda, da je naš komun rješü problem odmetanja smeti. Dobili so kamion in šoferja, ki jih bo pobjeru ankrat na tjedan po vaseh. Zaenkrat je tale samuo provizorična rešitev, ker se govori o konzorciju smetišča med komuni Sv. Lenarta, Srednjega Grmeka in Dreke. Magari, da bi se tuo rea-

liziralo, potlè bi ne videl vič tistih «maskerad» po naših rjekah, ki nam ne djelajo pru obedne časti. Umazanost in čistoča so termometer, ki mjeri stopnjo civilizacije in kulture usake skupnosti (comunità).

Za rešitev problema odmetanja smeti v Sv. Lenartu — upamo, da ne bo provizorično — so se narbuj razveselili ljubitelji lepote in čistoče naših dolin, a predvsem ribiči (pescatori), ki se zapletajo u cunje, kadar lovijo ribe po naših rjekah.

Al ne znajo brat tabel? Kradijo nam kostanj, orjehe, jabuke, hruške in drugo blaguo

Naspruotniki našega jezika in kulture so velika nevarnost tudi za naše blaguo, za pardjelke naših kumetov. Kadar smo pisali lansko ljetu u Novem Matajurju, naj spoštujetejo ambient in privatno lastnino (proprietà privata) in kadar so jih ljudje dobili, da so brali kostanj al pa jabuke po njih puuju, senožetih in lotih, so jih uprašal: «Al njesto brali Novega Matajurja?».

«Ne znamo brati po slovensko, brati znamo samuo kostanj in jabuke!» so jim odgovarjal turisti - tatuovi.

Zatuo, ker ne zastopijo slovenskega jezika, so poskarbnel naš komuni, da so postavili table u italijanskem jeziku, ki pišejo: «Rispettate la proprietà e l'ambiente».

Use kaže, da ne znajo brati niti po italijansko, saj jih dobiš usako nedeljo, da berejo kostanj, jabuke, hruške in - če jim gre po sreč - tudi darva, ki so parpravljene ob cjestah. Če jih ušafa gospodar par nepoštenim djelu je še u nevarnosti, da jih bo fasu. Tisti, ki takuo radi dajejo multe našim djelucam, kadar gredo na djelo al kadar se vračajjo damu, kaj spišejo?

RADIO FRIULI TUDI V SLOVENŠČINI

Po **RADIU FRIULI** iz Vidma, na MHz 100,700 in 103,700, je vsako soboto ob 13. uri in 30 minut (približno) na sporedu v slovenščini tedenska «Oddaja za beneške Slovence» (La voce degli Sloveni), ki objavlja novice, pesmi in pozdrave iz naših krajev.

Torej prisluhnite slovenski oddaji z **RADIA FRIULI** na modulirani frekvenci 100,700 in 103,700 MHz vsako soboto po kosilu, približno ob 13.30 h.

3. Novembra naši šindaki u Kobaridu

Takuo kot usako ljetu, so šli tudi ljetos naši šindaki, komunski sekretarji, konselirji in puno drugih ljudi u Kobaridu, da bi počastili padle sudate iz parve velike uejske, ki so podkopani u skupni grobnici pri Sv. Antonu.

Kot je že navada, so imjeli mašo, položili so kranjcelne na skupen grob padlih sudatov, na britofu pa so se odložili spominu padlih partizanov.

Usakega 3. novembra je parložnost, da se srečajo naši šindaki s tolminskimi oblastmi in se pogovarjajo o dobrih sosedskih odnosih in za njihovo izboljšanje.

Tuole je dobro, saj živimo skupaj in muoramo djelat takuo, da bo življenje na dni an drugi strani konfina zmjeraj buj lepuo, da se bo imjel med sabo radi, da se bomo spoštoval adan drugoga.

U CORNO DI ROSAZZO SE JE RODIU VOGRIG ŠTEFAN

U nedeljo, 8. avgusta je bilo veliko veselje u Vogričevi družini u Corno di Rosazzo. Marti Trinko in Romanu - Germanu Vogriču se je rodio drugi sin, katerega so okarstili z imenom Štefan.

Srečna sta mama in tata, bratec Roberto, nono Pauli in nona Malja.

V Furlaniji se rodi vič naših otrok, kot po naših vaseh.

Če drugače ne more bit, naj manjku otroci ohranijo jezik tata in mame.

Malemu Štefanu želimo puno sreče in zdravja u življenju, ki ga ima pred sabo.

NEME

Na Vizontu po dveh letih prvi krst

V vasi Vizont, ki leži visoko nad Krnahtsko dolino in jo je močno poškodoval potres, je zavladalo veliko veselje ob krstu malega Kristjana, prvorojenčka Rema in Else Sturma. V tej vasi se namreč že dve leti ni rodil noben otrok, čeprav šteje vas okoli sto ljudi. Krstili so ga pred porušeno cerkvičo «Madonna delle Grazie»

ob krstnem kamnu, ki so ga izvlekli izpod ruševin, ob prisotnosti številnih vaščanov. Popoldne se je vršila tudi procesija s kipom Mater božje, ki se je čudežno rešil pred potresom.

Srečnim staršem čestitamo, Kristjanu pa želimo, da bi se kmalu razvil v krepkega dečka, ki bo držal pokonci domačijo.

ČENEbola

«Comitato pro Friuli» (Odbor za Furlanijo), ki je formiran od emigrantskih organizacij: **ALEF**, **PAL FRIUL**, **Fogolar Furlan** in Zveze slovenskih emigrantov iz Benečije, so u sodelovanju italijanske Ambassade v Berni ter italijanskih konzolarnih reprezentanc u Švici zbrali za potresene kraje Furlanije in Benečije nad 250 milijonov lir.

S tem denarjem bojo pomagali zgraditi, odnosno ob-

noviti Trasaghis, Prato Carnico, Valle Rivaldo in Čenebola nad Fojdo.

U Čeneboli so že začeli strojit CRAL - kooperativo, za katerega obnovitve bojo zapravili parbližno 17 milijonov lir.

Naši emigranti niso nikdar pozabili na svoje rojstne vase, še buj pa so nam blizu z njih solidarnostjo in konkretno pomočjo u teh težkih momentih, ki jih preživljamo zavojo potresa.

CRAL v Čeneboli v popravilu

PROSNID PISMO NOVEMU MATAJURJU

Prosnid, 28-10-1976

Dragi direktor Novega Matajurja!

Sem naročnik vašega časopisa (giornala) že od začetka in ga zmjeraj rad prebjeram po slovensko, a pisati ne morem.

Brau sem novico o našem britofu in tudi o vašem procesu. Če bo potrebno, pridem pričat.

Na vašem «giornalu» njesto pisali use resnice o škodi od potresa. Na eni strani je šu dol cjeu zid in tri varste martvih, z nagrobnimi spomeniki (lapidi), z usemi stariimi spomini.

Prav sada sem brau Novi Matajur in sem videu obe fotografije o našem britofu, ma niste nič pisali o plazu, ki se je naredu in o smraji, ki je

bla pred dažam.

Dragi direktor!

Jest podpisani si preuzamem uso odgovornost za use, kar sem napisu in povjedu, ma vi tuole pismo ga muorate publicirat u Novem Matajurju.

Komunske in provincialne oblasti (autorità) bi se muorle sramovat, da pustijo martve na pu odkopane. Tarkaj objub, ki je bluo od začetka, sada se ne vidi nič!

Na dan useh martvih in svetih kam bomo postavili križe in kje bomo paržgali luči?

Ne zamjerite moji slabi pisavi, ma jast konfermiram use, kar sem napisu, če me pride gledat kajšna oblast.

Vas sarčno pozdravjam
Delovni invalid
Macorig Mario
33040 Taipana, Prosenicco
n. 24 - UD.